

Vanparnični postupak - sudska praksa Bosne i Hercegovine
PRIZNANJE STRANE SUDSKE ODLUKE
Odredbe člana 86.-101. Zakona o rješavanju sukoba Zakona sa
propisima drugih zemalja u određenim odnosima („Sl. list SFRJ“ 43/82 i
72/82)

U vanparničnom postupku priznanja strane sudske odluke nije dozvoljeno isticanje prigovora koji se tiču odnosa stranaka riješenih odlukom čije priznanje se traži.

Iz obrazloženja:

Predmet odlučivanja u ovom vanparničnom postupku je prijedlog predlagateljice da se prizna pravosnažna i izvršna presuda zbog propuštanja Osnovnog suda u Kragujevcu broj 2P-4502/13 od 20.11.2014. g..

Nakon što je prijedlog i presudu čije priznanje se traži dostavio protivnici predlagateljice i saslušao protivnicu predlagateljice, prvostepeni sud je našao da su ispunjeni svi uslovi propisani odredbama člana 86. do 96. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 43/82 i 72/82-u daljem tekstu: ZRSZ), koji se u konkretnoj situaciji primjenjuje temeljem odredbe člana 458. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, br. 58/03, 85/03 i 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 – u daljem tekstu ZPP), te je udovoljio prijedlogu i priznao predmetnu presudu Osnovnog suda u Kragujevcu.

Odluka prvostepenog suda je na zakonu zasnovana.

Prema odredbama člana 86. ZRSZ, koji se u Republici Srpskoj primjenjuje na osnovu odredbe člana 12. Ustavnog zakona za sprovođenje Ustava Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, br 21/92) i odredbe člana 458. ZPP, strana sudska odluka se izjednačuje sa odlukom suda u SFRJ (ovdje Bosna i Hercegovina), ako je prizna nadležni sud u SFRJ (ovdje BiH).

U postupku priznanja i izvršenja stranih sudskih odluka, ocjena suda, prema članu 101. stav 2. ZRSZ, ograničava se na ispitivanje uslova iz člana 86. do 100. ovog zakona. Prema ovim odredbama sud je, prije donošenja odluke o priznanju strane sudske odluke, ovlašten provjeriti: da li je strana sudska odluka pravosnažna i izvršna po pravu države u kojoj je donesena; da li je lice protiv kojeg je odluka donesena moglo sudjelovati u postupku pred sudom; postoji li isključiva nadležnost organa na čijem području treba provesti postupak

priznanja; postoji li u istoj stvari pravosnažna odluka nadležnog organa na čijem području treba provesti postupak priznanja ili priznata neka druga strana odluka; da li postoji uzajamnost i da li je odluka u suprotnosti sa Ustavom utvrđenim osnovama državnog uređenja.

U konkretnom slučaju, prema podacima spisa, ispunjene su sve zakonske pretpostavke iz navedenih zakonskih odredaba za priznanje strane sudske odluke, pa je prvostepeni sud pravilno sudio kada je usvojio zahtjev predlagača za priznanje naprijed navedene sudske odluke.

Naime, u toku ovog vanparničnog postupka nije bilo ni sporno da je protivnica predlagateljice bila pozvana na pripremno ročište kod Osnovnog suda u Kragujevcu, da nije podnijela odgovor na tužbu niti je pristupila na to ročište, da za razrješenje spornog pravnog odnosa između predlagateljice i njene protivnice ne postoji isključiva nadležnost suda u Bosni i Hercegovini, niti da postoji odluka drugog suda u pogledu postavljenog tužbenog zahtjeva.

Jedini relevantan prigovor za postupak priznanja strane sudske odluke, koji je protivnica predlagateljice isticala tokom postupka i u žalbi, je njena tvrdnja da nije primila predmetnu

odluku Osnovnog suda u Kragujevcu, čije priznanje se traži. Međutim, pravilno prvostepeni sud ovakav prigovor protivnice predlagateljice nije smatrao osnovanim, budući da je uz prijedlog za priznanje predmetne odluke dostavljen njen original snabdjeven pečatima pravosnažnosti i izvršnosti Osnovnog suda u Kragujevcu, što u krajnjem znači da je dostavljanje odluke čije priznanje se traži izvršeno protivnici predlagateljice na način propisan procesnim zakonom Republike Srbije.

Ostali prigovori žalbe odnose se na sporni pravni odnos predlagateljice i njene protivnice, koji je riješen odlukom čije priznanje se traži, a koji prigovori se ne mogu isticati u ovom vanparničnom postupku priznanja strane sudske odluke.

(Vrhovni sud Republike Srpske, broj 15 0 V 003069 17 GŽ od 18.01.2018. g.)

NAKNADA ZA EKSPROPRIISANE NEKRETNINE

Čl. 61. st. 1. Zakona o eksproprijaciji („Sl. gl. RS“ broj 112/06 do 79/15)

Pri određivanju naknade za ekspropriisane nekretnine uzima se u obzir stanje koje postoji u vrijeme donošenja prvostepenog rješenja.

Iz obrazloženja:

Naknada za ekspropriisane nepokretnosti se pred sudom određuje po pravilima vanparničnog postupka poslije izvršene eksproprijacije, kada stranke (raniji vlasnik i korisnik eksproprijacije) nisu postigle sporazum o naknadi pred nadležnim organom uprave. Postupak određivanja naknade za ekspropriisane nekretnosti, kao jedan od postupaka uređenja imovinskih odnosa, je propisan u odredbama članova 157. - 164. Zakona o vanparničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 36/09 i 91/16, dalje: ZVP). Taj postupak nije kontradiktoran već se radi o vanparničnom postupku koji se vodi po službenoj dužnosti, shodno odredbi člana 159. stav 1. ZVP.

Odredbom člana 2. ZE je propisano da je eksproprijacija oduzimanje ili ograničenje prava svojine na nepokretnostima uz pravičnu naknadu koja ne može biti niža od tržišne vrijednosti nepokretnosti. Tržišna vrijednost ekspropriisane nepokretnosti je izražena u cijeni koja se za nepokretnost može postići na tržištu, a koja zavisi od odnosa ponude i potražnje (član 54. stav 2. ZE). Ukoliko na području ekspropriisanih nepokretnosti nema prometa, tržišna vrijednost se utvrđuje na temelju podataka o prometnoj vrijednosti susjednih nepokretnosti.

Tržišne cijene nekretnina iste ili više klase, prometovanih na spornom području, su znatno niže od cijena koje je u svom nalazu i mišljenju utvrdio vještak D.Đ. Osim toga, iako je utvrđeno da se predmetno zemljište ne obrađuje, ovaj vještak je njegovu vrijednost procijenio kao da se radi o zemljištu koje obrađivanjem donosi prihode. U svakom slučaju, drastična razlika u procjeni tržišne vrijednosti predmetnih nekretnina od strane više vještaka iste struke, sama po sebi, je bila dovoljan razlog da se sa pojačanom pažnjom analiziraju i ocijene svi nalazi i mišljenja, a ne da se jedan nalaz i mišljenje bezrezervno prihvati i da se isključivo na njemu utemelji odluka suda.

Stoga protupredlagač u reviziji osnovano ukazuje da su nižestepeni sudovi pogrešno primijenili materijalno pravo jer nisu uzeli u obzir sve faktore koji utiču na tržišnu vrijednost

predmetnog zemljišta, niti su tu vrijednost utvrdili na način koji je propisan odredbama čl. 54. st. 2. i 61. ZE, radi čega je, shodno odredbi člana 250. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Sl. glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13) u vezi sa članom 2. stav 2. ZVP, reviziju valjalo uvažiti, pobijano rješenje ukinuti i predmet vratiti istom sudu na ponovno odlučivanje.

(Vrhovni sud Republike Srpske, 85 0 V 039005 19 Rev od 03.3.2020. g.)

PRAVIČNA NAKNADA ZA EKSPROPRIISANE NEKRETNINE

**Član 53. stav 1. i član 54. Zakona o eksproprijaciji
(„Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 112/06, 37/07, 66/08, 110/08 i
79/15)**

Pravična naknada za ekspropriisano zemljište određuje se na osnovu karakteristika koje je to zemljište imalo u vrijeme donošenja rješenja o eksproprijaciji, a prema cijeni koja se za takvo zemljište mogla postići u vrijeme donošenja prvostepenog rješenja o određivanju naknade.

Iz obrazloženja:

U konkretnoj situaciji nema dokaza da je predmetno zemljište u vrijeme provođenja postupka eksproprijacije (vrijeme koje je relevantno za određivanje karakteristika i svojstva zemljišta koje se izuzima) imalo karakter građevinskog zemljišta, niti da je u to vrijeme izvršena promjena namjene i pretvaranje poljoprivrednog u građevinsko zemljište. Naime, iz nalaza vještaka građevinsko-arhitektonske struke, Lj. D. od 28.5.2015. g. (na kojem insistira revident) se ne vidi na kojem (iz koje g.) Urbanističkom planu L. i Odluci o uređenju prostora ovaj vještak zasniva konstataciju da je predmetno zemljište u vrijeme donošenja rješenja o eksproprijaciji „bilo tretirano kao neizgrađeno građevinsko zemljište“. U svakom slučaju, ovaj, a ni ostali vještaci, ne spominju planska dokumenta na osnovu kojih su predmetne nekretnine tretirane kao neizgrađeno građevinsko zemljište, a koja su usvojena prije ili u vrijeme donošenja rješenja o eksproprijaciji (10.10.2005. g.). Plan parcelacije i urbanističko-tehnički uslovi za izgradnju stambeno- poslovnih objekata na parcelama označenim kao k.č. br. ... i 1... k.o. L. (koje nisu

ekspropriisane i nisu predmet ovog postupka), urađen je u Zavodu 2006. g., a Izmjena regulacionog plana za prostor koridora magistralnog puta B.- G. (dionica M.-G.) 23.12.2008. g. – dakle, oba planska dokumenta (koja su, eventualno, mogla uzrokovati promjenu namjene i karaktera predmetnog zemljišta) usvojena su nakon sprovođenja postupka i donošenja rješenja o eksproprijaciji.

Kako su nižestepeni sudovi o vrijednosti ekspropriisanog zemljišta, saglasno odredbi člana 53. stav 1. i člana 54. ZE, sudili na osnovu njegovih karakteristika koje je imalo u vrijeme donošenja rješenja o eksproprijaciji, a prema cijeni koja se za takvo zemljište mogla postići u vrijeme donošenja prvostepenog rješenja (tržišna vrijednost) i na osnovu nalaza vještaka poljoprivredne struke (kojem protivnik predlagača nije prigovarao), koji je pri sačinjavanju istog imao u vidu sve relevantne činjenice i okolnosti na osnovu kojih se određuje visina

naknade, proizlazi da su u postupku određivanja pravične naknade pravilno primijenili materijalno pravo, a pri suđenju nisu počinili ni povrede postupka na koje ukazuje revident i na koje sud pazi po službenoj dužnosti, pa je reviziju valjalo odbiti kao neosnovanu, na osnovu odredbe člana 248. ZPP u vezi sa članom 254. stav 4. istog zakona, te članom 25. i članom 2. stav 2. ZVP.

(Vrhovni sud Republike Srpske, 71 0 V 018333 18 Rev od 28.8.2018. g.)

PRAVIČNA NAKNADA ZA EKSPROPRIISANE NEKRETNINE

Članovi 2.,12., 54. stav 2., 61. Zakona o eksproprijaciji ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 112/06 do 79/15), u vezi sa članom 2. stav 2. Zakona o vanparničnom postupku ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 36/09 i 91/16)

Visina tržišne cijene ekspropriisanih nekretnina je faktičko pitanje koje zavisi od brojnih okolnosti, a podaci o tržišnoj vrijednosti koje daje nadležni organ poreske uprave kao i podaci o prometu nekretnina su dokazi na osnovu kojih se, uz karakteristike nekretnine (položaj, vrsta, oblik, dostupnost, infrastruktura, stepen izgrađenosti i drugi elementi), utvrđuju činjenice koje su od uticaja za utvrđivanje tržišne cijene ekspropriisane nekretnine.

Iz obrazloženja:

U smislu odredbe člana 2. ZE, eksproprijacija je oduzimanje ili ograničenje prava vlasništva na nekretninama uz pravičnu naknadu koja ne može biti niža od tržišne vrijednosti nekretnina. Tržišna vrijednost ekspropriisane nekretnine izražena je u cijeni koja se (slobodno) formira prema uslovima ponude i potražnje koji vladaju na tržištu u vrijeme njenog utvrđivanja (član 54. stav 2. ZE). Pravična naknada, o kojoj se govori u odredbi člana 12. ZE, je ona naknada koja vlasnika ekspropriisane nekretnine, sa finansijskog aspekta, dovodi u isti položaj kao da eksproprijacije nije bilo. I ustavno uređenje Republike Srpske, temelji se na tržišnom privređivanju (član 5. Ustava).

Navedene ustavne i zakonske odredbe, osim što propisuju da je vrijednost ekspropriisane nekretnine izražena u cijeni koju diktira ponuda i potražnja na tržištu, ne propisuje druge elemente za utvrđivanje tržišne vrijednosti ekspropriisanih nekretnina. Tržišna vrijednost identična je sa prometnom vrijednosti nekretnina, za koju se podaci pribavljaju od nadležnih organa Poreske uprave i prema podacima o prometu na području ekspropriisanih nekretnina, a ako tih podataka nema, tržišna cijena se utvrđuje na osnovu podataka o prometu na susjednom području, ako se (s obzirom na karakteristike

ekspropriisane nekretnine) ocijeni da takva prometna vrijednost odgovara prometnoj vrijednosti na području ekspropriisanih nekretnina. Ako, zbog nepostojanja prometa ni na susjednom području, ne postoje podaci o prometnoj vrijednosti nekretnina, za utvrđivanje tržišne cijene ekspropriisane nekretnine, kao jedan od parametara, mogu se koristiti sporazumi za određivanje naknade za ekspropriisane nekretnine.

Prema tome, visina tržišne cijene nekretnina je faktičko pitanje i ono zavisi od brojnih okolnosti, a podaci o tržišnoj vrijednosti, o kojima je naprijed bilo riječi, koje daje nadležni organa Poreske uprave, kao i podaci o prometu nekretnina su dokazi na osnovu kojih se, uz

karakteristike nekretnine: o položaju, vrsti, obliku, dostupnosti, infrastrukturi, stepena izgrađenosti i drugih elemenata, utvrđuju činjenice koje su od uticaja za utvrđivanje tržišne cijene eksproprisane nekretnine.

U ranijoj odluci ovog revizionog suda broj 71 0 V 069396 15 Rev od 22.12.2016. g., kada je odlučivao o reviziji protivnika predlagača (tim revizionim rješenjem je revizija usvojena, drugostepeno rješenje ukinuto i predmet je vraćen na ponovno suđenje), ukazano je da Odluka o prosječnim jediničnim cijenama radova komunalne i druge javne infrastrukture i uređenja javnih površina Grada B. („Službeni glasnik Grada Banja Luka“, broj 15/14), ne može biti jedino mjerilo za određivanje predmetne naknade i da je ispravna tvrdnja revidenta da drugostepeni sud nije ni utvrđivao tržišnu vrijednost tih nekretnina kada je, ne cijeneći i ostale provedene dokaze, usvajanjem žalbe predlagača prvostepeno rješenje preinačio i primjenom navedene Odluke, umjesto iznosa od 883,000,00 KM naknadu za eksproprisane nekretnine odredio u iznosu od 529.800,00 KM.

Iz pobijane odluke se ne vidi zašto žalbeni prigovori predlagača o pogrešnoj ocjeni nalaza pomenutog vještaka i o odsustvu ocjene dokaza, koje je on predložio, nisu od značaja za odlučivanje u ovoj pravnoj stvari nego je sud bezrezervno poklonio vjeru nalazu vještaka (kao što je to učinio i prvostepeni sud), iako se radi o dokaznom sredstvu koje podliježe svestranoj ocjeni suda koje se mora cijiniti kako pojedinačno tako i u vezi sa svim drugim provedenim dokazima. Nije imao u vidu ni žalbene prigovore da se utvrđeni podaci iz „B grupe“ parametara za određivanje naknade odnose na nekretnine koje se nalaze na drugoj strani grada i u prvoj gradskoj zoni (J. ulica, .G., ulica P. K., V., I. A., J. D., V. K. i P. K. k.) i da nisu od uticaja na utvrđivanje tržišne vrijednosti u konkretnom slučaju, tako da se procjena ustvari svodi na prosječnu vrijednost zemljišta iz dva notarski obrađena ugovora koje je vještak priložio uz nalaz, što su sudovi prihvatili, a pomenute ugovore od 6.12.2010. g. – za istu lokaciju na kojoj je i predmetno zemljište, su ocijenili kao subjektivne dokaze, ne uzimaju ih u obzir kao i sve druge provedene dokaze.

Iz ovih razloga, imajući u vidu da se vanparnični postupak određivanja pravične naknade za eksproprisane nekretnine vodi po službenoj dužnosti (član 159. stav 1. ZVP) i da u tom postupku sud pribavlja podatke i dokaze po službenoj dužnosti (član 160. stav 1. istog zakona), proizlazi da se u pobijanoj odluci drugostepeni sud nije bavio pravno relevantnim činjenicama i relevantnim, komparativnim pokazateljima koji su od značaja za pravilnu primjenu materijalnog prava, na što je predlagač ukazivao u žalbi, a to ukazuje sada i u reviziji.

Navedeni nedostaci kvalifikuju se kao povreda odredaba parničnog postupka iz člana 209. ZPP, u vezi sa članom 8. i članom 231. istog zakona, koje su bile od značaja za pravilnost pobijanog rješenja, i pogrešna primjena naprijed navedenih odredbi ZE.

(Vrhovni sud Republike Srpske, 71 0 V 069396 18 Rev 2 od 8.8.2018. g.)

DOZVOLJENOST REVIZIJE U POSTUPKU ODREĐIVANJA NAKNADE ZA EKSPROPRISE NEKRETNINE

Član 2. stav 2. i 25. Zakona o vanparničnom postupku („Službeni glasnik RS“ br. 36/09 i 91/16)

U vanparničnom postupku za određivanje naknade za eksproprisane nekretnine revizija je dozvoljena pod uslovima koji su predviđeni zakonom o parničnom postupku.

Iz obrazloženja:

Prema odredbi člana 25. Zakona o vanparničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 36/09 i 91/16, dalje: ZVP), u vanparničnom postupku određivanja naknade za eksproprisane nepokretnosti revizija je dozvoljena pod uslovima predviđenim Zakonom o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 - dalje: ZPP).

Odredbom člana 237. ZPP propisano je da revizija nije dozvoljena ako vrijednost pobijanog dijela pravosnažne odluke ne prelazi 30.000,00 KM, a u privrednim sporovima 50.000,00 KM (stav 2.).

U konkretnom slučaju, vrijednost pobijanog dosuđujućeg dijela pravosnažne odluke, imajući u vidu da su predlagači u ovom postupku formalni suparničari, iznosi 8.104,50 KM odnosno ne prelazi iznos od 30.000,00 KM, pa proizlazi da saglasno odredbi člana 237. stav 2. ZPP revizija nije dozvoljena.

U izjavljenoj reviziji protupredlagač nije predložio da se o reviziji odluči u smislu odredbe člana 237. stav 3. ZPP, niti je označio pravno pitanje zbog kojeg se revizija podnosi, uz određeno navođenje propisa i drugih važećih izvora prava koji se na njega odnose, a nije ni određeno izložio razloge zbog kojih smatra da je to pitanje važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni (član 237. stav 3. i 4. ZPP), pa time ni po ovim zakonskim odredbama nema mjesta odlučivanju po izjavljenoj reviziji. Protupredlagač se, doduše, u reviziji poziva na odluku ovoga suda broj 85 0 V 002584 11 Rev od 29.12.2013. g. (koja je takođe donesena u postupku određivanja naknade za eksproprisane nekretnine, ali je zasnovana na drugačijem činjeničnom utvrđenju), ali samo u prilog navoda kojima se spori zakonitost pobijane odluke, a ne radi toga da ishodi meritorno odlučivanje po reviziji.

(Vrhovni sud Republike Srpske, 85 0 V 057140 18 Rev od 31.5.2018. g.)

NAKNADA ZA EKSPROPRIISANE NEPOKRETNOSTI

Član 54. i 55. Zakona o eksproprijaciji („Službeni glasnik RS“ br. 112/06 do 79/15)

Iako sud po službenoj dužnosti vodi postupak određivanja pravične naknade za eksproprisane nekretnine, raniji vlasnik se mora pozvati na lične i porodične prilike kao korektiv uvećanja visine naknade.

Iz obrazloženja:

Naknada za eksproprisane nepokretnosti se određuje pred sudom po pravilima vanparničnog postupka poslije izvršene eksproprijacije, kad stranke (raniji vlasnik i korisnik eksproprijacije) nisu postigle sporazum o naknadi za eksproprisane nepokretnosti pred nadležnim organom uprave. Postupak određivanja naknade za eksproprisane nepokretnosti sada je propisan, kao jedan od postupaka uređenja imovinskih odnosa, odredbama članova 157. -164. Zakona o vanparničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 36/09 i 91/16 – dalje: ZVP).

Prema odredbi člana 54. ZE, pravična naknada u novcu za eksproprisanu nepokretnost ne može biti niža od tržišne vrijednosti nepokretnosti u vrijeme donošenja prvostepenog rješenja. Prema odredbi člana 60. istog zakona, naknada za eksproprisano poljoprivredno, građevinsko i gradsko građevinsko zemljište određuje se u novcu, tako da ona bude pravična i ne niža od tržišne vrijednosti takvog zemljišta.

Navedene zakonske odredbe ne propisuju na osnovu kojih elemenata će se utvrditi tržišna vrijednost eksproprisanih nepokretnosti, osim što propisuju da je ona izražena u cijeni koja se za određenu nepokretnost može postići na tržištu i koja zavisi od odnosa ponude i potražnje u vrijeme njezinog utvrđivanja, a ista je identična prometnoj vrijednosti nepokretnosti. Ukoliko na području eksproprisanih nepokretnosti nema prometa, ista se tada temelji na podacima o prometnoj vrijednosti nepokretnosti na susjednom području, ukoliko se ocjeni da takva prometna vrijednost odgovara prometnoj vrijednosti na području gdje se nalaze eksproprisane nepokretnosti. Međutim, ukoliko ni na susjednom području nema prometa, tada se za utvrđivanje tržišne cijene koriste podaci o iznosima naknada iz postignutih sporazuma za određivanje naknada za eksproprisane nepokretnosti, ako su takvi sporazumi zaključivani, a sve navedeno svakako uz ocjenu svih karakteristika eksproprisane nepokretnosti (položaj zemljišta, kultura, klasa i dr.). U slučaju da ne postoje podaci o prometnoj vrijednosti nepokretnosti, a ni podaci o zaključenim sporazumima o naknadi, naknada za eksproprisane nepokretnosti će se odrediti na osnovu drugih elemenata tj. na osnovu koristi koju može dati eksproprisana nepokretnost redovnim iskorištavanjem ili koristi koju je raniji vlasnik imao od te nepokretnosti. Proizlazi da je visina tržišne cijene nepokretnosti faktičko pitanje koje zavisi od niza konkretnih okolnosti.

U konkretnom slučaju, eksproprisane parcele su u vrijeme eksproprijacije imale karakter građevinskog zemljišta, na kojem je predlagač legalno sagradio porodični stambeni objekat. Činjenica da na području S.U, zbog posljedica aktivnosti rudnika za čije potrebe su eksproprisane predmetne nekretnine, više nije dozvoljena gradnja, ne može biti na štetu predlagača. Zato se ne može prihvatiti stanovište drugostepenog suda da su eksproprisane parcele samo formalno građevinsko zemljište. Pravična naknada ne može biti niža od tržišne vrijednosti nekretnina, a tom naknadom se predlagaču imaju obezbijediti približno isti uslovi života, odnosno da predlagač dobije naknadu kojom će moći kupiti zemljište koje je po svojim karakteristikama približno eksproprisanom, što predlagač sa pravom u revizionim navodima ističe.

Stoga, s obzirom da se kod određenja pravične naknade mora imati u vidu tržišna cijena buduće lokacije (najbliži je N.U.), jer na području S.U. više nije dozvoljena gradnja, relevantna je Odluka o uslovima javne prodaje gradskog građevinskog zemljišta (koju odluku je, između ostalog, imao u vidu vještak građevinske struke prilikom sačinjavanja nalaza) po kojoj je početna prodajna cijena 30 KM/m². Kad se imaju u vidu navedene okolnosti konkretnog slučaja, kao i podaci iz nalaza vještaka građevinske struke od 04.03.2015.

g. (koji je imao u vidu predočene ugovore o prometu zemljišta), ovaj sud cijeni da, saglasno odredbama člana 53. i 60. ZE, pravična naknada za eksproprisano zemljište iznosi 30 KM/m². Pri tome, uporište za određenje pravične naknade ne mogu biti sporazumi o postignutoj naknadi iz upravnog postupka (na koje se prevashodno pozvao drugostepeni sud), jer je iz sadržaja tih sporazuma vidljivo da je predmet sporazuma o pripadajućoj naknadi poljoprivredno, a ne građevinsko zemljište, te je zaključenju tih sporazuma prethodilo vještačenje po vještaku poljoprivredne struke.

(Vrhovni sud Republike Srpske, 80 0 V 010929 17 Rev od 22.2.2018. g.)

UPIS U IMENIK PRIPRAVNIKA ADVOKATSKE KOMORE REPUBLIKE SRPSKE

Član 61. stav 2. Zakona o advokaturi, član 84. stav 2. Statuta Advokatske komore RS

Period obavljanja djelatnosti advokata – principala se računa u kontinuitetu od 5 godina od dana upisa u imenik advokata Republike Srpske.

Iz obrazloženja:

Iz podataka spisa proizilazi da je predmetni postupak pokrenut po zahtjevu tužioca od 09.04.2013. g. za upis u Imenik pripravnika Advokatske komore Republike Srpske (AKRS), da je uz zahtjev podnio sve propisane isprave (uvjerenje o diplomiranju na Pravnom fakultetu Univerziteta Union Beograd, ugovor o zasnivanju radnog odnosa u advokatskoj kancelariji I.M. advokata iz B., rješenje tuženog od 24.01.2013. g., kojim je istom dozvoljeno obavljanje advokatske djelatnosti, kao dopunske, počev od dana 01.02.2013. g.).

Prema odredbi člana 62. stav 2. tačka 3. Zakona o advokaturi („Sl. glasnik RS“ broj 30/07 i 59/08, u daljem tekstu: Zakon) pravo na upis u Imenik advokatskih pripravnika ima lice koje pored ostalih uslova posjeduje i dokaz da će zasnovati radni odnos sa advokatom koji ispunjava uslove iz člana 61. stav 2. ovog zakona, a to je da advokatski pripravnik ima advokata - principala koji je upisan u Imenik advokata i izvršava djelatnost advokata duže od pet godina.

S obzirom na sadržaj navedenih odredaba i po ocjeni ovog suda, činjenica da li advokat - principal izvršava djelatnost advokata u periodu dužem od pet godina, utvrđuje se počev od dana njegovog upisa u Advokatsku komoru pa do dana podnošenja zahtjeva. Iz tog razloga, nije od uticaja na drugačije zaključivanje činjenica da je advokat - principal tužioca ranije u periodu od 01.03.1990. do 30.11.2003. g. obavljao djelatnost advokata, jer istu ne obavlja u kontinuitetu, pa kopija izvoda iz radne knjižice ovog advokata, koju je tužilac priložio uz tužbu nije dokaz kojim se moglo osporiti navedeno utvrđenje tuženog.

Dakle, pravilno tuženi i nižestepeni sud tumače navedene zakonske odredbe, koje su u suštini jasne i ne dovode u dilemu od kada se utvrđuje period obavljanja djelatnosti advokata-principala, posebno jer se termin „upisan i izvršava“ odnosi na sadašnje vrijeme (prezent), a ne na ranije (prošlo) vrijeme, pa podrazumijeva postojanje kontinuiteta propisanog vremenskog perioda za obavljanje djelatnosti. Iz tog razloga je neosnovan navod tužioca da ih sud pogrešno tumači i da u istima nedostaje termin „u kontinuitetu ili sl.“, da bi se mogle tumačiti na opisani način. Takođe je bez uticaja prigovor tužioca na termin „aktivan“ koji koristi sud u tumačenju navedenih odredaba, jer pod istim podrazumijeva da advokat-principal obavlja djelatnost u vrijeme podnošenja zahtjeva.

(Vrhovni sud Republike Srpske 11 0 U 012788 14 Uvp od 02.02.2017. g.)

NEOVLAŠTENA POTROŠNJA ELEKTRIČNE ENERGIJE

Član 89. stav 1. tačka a) Opštih uslova za isporuku i snadbijevanje električne energije - Prečišćeni tekst

Pod neovlaštenom potrošnjom električne energije se smatra i samovoljno priključenje objekta na distributivnu mrežu.

Iz obrazloženja:

Prema odredbi člana 89. stava 1. tačke a) Opštih uslova za isporuku i snadbijevanje električne energije - Prečišćeni tekst („Službeni glasnik RS“ broj 90/12, u daljem tekstu: Opšti uslovi), na koje se i tužena pozvala, pod neovlaštenom potrošnjom električne energije podrazumijeva se i samovoljno priključenje objekta na distributivnu mrežu. Kako ni tužilac ne osporava oštećenja na brojilu u vidu skidanja plombi i uključenja osigurača, to je po ocjeni i ovog suda, pravilno zaključeno, kako osporenim aktom, tako i pobijanom presudom da se stvorila situacija neovlaštenog utroška električne energije, a tužilac je krajnji kupac, jer je registrovan na predmetnom brojilu, iz čega slijedi neovlaštena potrošnja električne energije. U tom pravcu je pravilno tužena zaključila da nije relevantna činjenica ko je preduzimao neovlaštene radnje oštećenja brojila, jer se u upravnom postupku utvrđuje samo postojanje neovlaštene potrošnje električne energije, sve kako je to navedeno u osporenom aktu i

pobijanoj presudi. Zbog toga nije od uticaja tvrdnja tužioca u zahtjevu da on nije proglašen odgovornim za preduzimanje radnji oštećenja brojila, već je bitno da li se na tom mjernom mjestu vršila neovlaštena isporuka električne energije, koje je registrovano na ime tužioca. Shodno članu 90. stavu 1. Opštih uslova tužena je utvrdila period neovlaštene potrošnje, te primjenom odredbi člana 91. stava 1. tačke 4. i člana 92. stava 2. tačke b) podtačke 1. Opštih uslova, utvrdila količinu neovlašteno utrošene električne energije, koji obračun neargumentovano dovodi u sumnju tužilac.

(Vrhovni sud Republike Srpske 15 0 U 003549 18 Uvp od 05.12.2019. g.)

ZAHTJEV ZA PRIZNAVANJE SVOJINE PO OSNOVU UZURPACIJE,

Član 6. stav 1. tačka a) i član 17. Zakona o uzurpaciji

Zahtjev za priznavanja prava svojine na uzurpiranom zemljištu može se odbiti pozivom na odredbu člana 6. stav 1. tačka a) Zakona o uzurpaciji, samo ako se u postupku nesporno utvrdi da je riječ o zemljištu koje je u vrijeme uzurpacije bilo pod šumom koja je ostala u šumskom kompleksu nakon uspostavljanja granične linije između šuma i šumskog zemljišta s jedne i poljoprivrednog zemljišta s druge strane.

Iz obrazloženja:

Iz podataka u spisu predmeta proizilazi da je nižestepeni sud podržao zaključke tužene iz osporenog akta od 16.01.2017. g., iznoseći stav da su u predmetnoj upravnoj stvari nesporno utvrđene sve okolnosti koje su od značaja za rješavanje konkretnog zahtjeva za raspravljanje uzurpacije u smislu odredbe člana 6. stav 1. tačka a) u vezi sa odredbom člana 17. Zakona o uzurpaciji, a koje zaključke su tužioci doveli u sumnju navodima zahtjeva.

U tom pravcu treba istaći da tužena i sud citiraju odredbu člana 6. stav 1. tačka a) Zakona o uzurpaciji, ali je ne primjenjuju pravilno, na što tužioci osnovano ukazuju. Naime, odredba člana 6. stav 1. tačka a) Zakona o uzurpaciji („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 70/06) propisuje da se neće priznati pravo svojine na zemljištu koje je uzurpirano prije 08. jula 1955. g. ako je to zemljište pod šumom koja je ostala u šumskom kompleksu nakon uspostavljanja granične linije između šuma i šumskog zemljišta s jedne i poljoprivrednog zemljišta s druge strane, a pravilnim tumačenjem ove odredbe jasno je da se ista može primijeniti samo ako se u postupku nesporno utvrdi da je uzurpirano zemljište pod šumom (prvi uslov), koja je ostala u šumskom kompleksu nakon uspostavljanja granične linije između šuma i šumskog zemljišta s jedne i poljoprivrednog zemljišta s druge strane (drugi uslov).

Dakle, prvi uslov se svodi na to da se pravilno, na osnovu svih raspoloživih dokaza, utvrdi kultura zemljišta u vrijeme uzurpacije istog, a ne da se provodi poseban postupak promjene kulture uzurpiranog zemljišta, kako je ovdje učinjeno, o čemu je Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srpske donijelo dva rješenja i to dana 14.09.2011. g. vezano za k.č. br. 1515 (kada je odbijen zahtjev K. za promjene njene kulture), te dana 05.07.2016. g. vezano za k.č. br. 1516 (kada je data saglasnost Područnoj jedinici S. da izvrši promjenu kulture ove parcele iz „pašnjaka“ u „šumu“), a što jeste od odlučujućeg značaja za rješavanje predmetne upravne stvari, čemu će tužena u ponovljenom postupku posvetiti dužnu pažnju.

Ovo je od značaja za prava tužilaca, jer ako se eventualno utvrdi da u vrijeme uzurpacije predmetno zemljište nije bilo pod šumom, nego je bilo druge kulture i korišćeno od strane uzurpanata za poljoprivredno iskorišćavanje, obrađivanje i ispašu, onda okolnost što se našlo u šumskom kompleksu nakon uspostavljanja granične linije od strane Skupštine opštine S. ne bi bila smetnja za usvajanje zahtjeva tužilaca, jer odredba člana

8. Zakona o uzurpaciji poznaje mogućnost priznavanja prava svojine na enklavama i

poluenklavama pod zakonom propisanim uslovima, ukoliko to ne smeta pravilnom gazdovanju šumama u šumskom kompleksu, gledano sa aspekta odredbe člana 6. stav 1. tačka b) Zakona o uzurpaciji, o čemu će se u ponovljenom postupku izjasniti preduzeće koje upravlja ovim šumskim kompleksom, a koje će organi svakako uključiti u predmetni postupak. Ovo tim prije što je predstavnik tog

preduzeća ranije učestvovao u ovom upravnom postupku, o čemu svjedoči zapisnik sa ročišta održanog dana 12.05.2009. g., kada se izjasnio da su ispunjeni uslovi za priznavanje prava svojine tužiocima na uzurpiranom zemljištu, jer isto nije šuma, već se koristilo i koristi u druge svrhe pozivajući se i na zapisnik njegovog prethodnika sa ročišta održanog dana 02.08.1956. g., čiju su kopiju predali tužioci uz tužbu, a koji zapisnik će sa svim drugim raspoloživim ispravama biti predmet ocjene u postupku koji će tužena, odnosno njen prvostepeni organ, ponoviti u skladu sa uputama ovog suda.

(Vrhovni sud Republike Srpske 14 0 U 0033224 17 Uvp od 18.12.2019. g.)

STICANJE DRŽAVLJANSTVA BIH-RS

Član 60. stav 1. Zakona o kretanju i boravku stranaca i azil („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 36/08), Član 42. stav 1. Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 29/03)

Uvjerjenje o boravku stranca u BiH / RS u određenom vremenskom periodu, radi sticanja državljanstva BiH / RS, izdaje samo nadležni organ Ministarstvo bezbjednosti BiH, služba za poslove sa strancima koja je nadležna da odobrava boravak ovim licima u državi.

Iz obrazloženja:

Iz podataka u spisu predmeta proizilazi da je tužilac rođen 1937. g., da je državljanin Republike Srbije, da je u braku sa državljanicom BiH-RS, te da je dana 29.11.2007. g. MUP RS Odjeljenje za izdavanje državljanstava podnio zahtjev za dobijanje dvojnog državljanstva, po osnovu Ugovora o dvojnomo državljanstvu između BiH i SRJ, koji ugovor, između ostalih, u članu 1. stav 2. propisuje uslov da lice ima prijavljen boravak najmanje tri g. na teritoriji države ugovornice čije državljanstvo stiče, odnosno najmanje godinu dana ako je u braku sa državljaninom te države ugovornice. Dalje proizilazi da je MUP RS dana 14.12.2007. g. ovaj zahtjev tužioca prosljedio tuženom kao nadležnom organu koji je o istom, suprotno zaključku nižestepenog suda iz pobijane presude, pravilno odlučio. U tom pravcu je tuženi prvo tužioca u dva navrata pozvao da dostavi dokaz da ima odobren boravak u BiH u trajanju od najmanje godinu dana prije podnošenja zahtjeva za sticanje državljanstva, koji dokaz tužilac nije dostavio, jer sa istim ne raspolaže. Od svih neophodnih radnji koje je kao stranac dužan preduzeti u BiH ukoliko namjerava steći državljanstvo, tužilac je samo Policijskoj stanici S. prijavio boravište u S. kod I.A. dana 22.11.2007. g., od koje Policijske stanice je dana 16.03.2009. g. zatražio da mu izda potvrdu o boravku u Opštini S.

Tužilac ne spori činjenicu, a o čemu je tuženi pribavio dokaze, da se prije obraćanja sa zahtjevom za sticanje državljanstva BiH-RS, nije obraćao nadležnom organu Službi za poslove sa strancima Ministarstva bezbjednosti BiH sa zahtjevom da mu se odobri boravak u BiH-RS, a koji organ je jedini nadležan da odobri takav boravak i da o tome izda potvrdu u skladu sa pomenutim Zakonom o kretanju i boravku stranaca i azilu. O ovome svjedoče isprave dopis ovog nadležnog organa broj 18.14-07.6-720/10 od 23.05.2011. g. i dopis broj 18.14-50-381/13 od 13.11.2013. g., koje dokaze bez osnova ne prihvata nižestepeni sud izvodeći dalje neprihvatljiv zaključak da je pomenuti zahtjev tužioca od 16.03.2009. g. upućen Policijskoj stanici S., ista trebala smatrati zahtjevom za odobravanje boravka u BiH te ga odmah prosljediti Službi za poslove sa strancima Terenski centar B. o kojem bi se još tada

odlučilo, pa bi se stekli uslovi da tužilac ostvari pravo na dvojno državljanstvo, za što je sada uskraćen propuštanjem organa. Ovo je neprihvatljiv zaključak suda, prvo iz razloga što je zahtjev tužioca od 16.03.2009. g. jasno upućen Policijskoj stanici S. koja po stavu tužioca jedina ima podatke o njegovom boravku u S., a drugo iz razloga što nije jasno kako bi odluka Službe za poslove sa strancima po eventualnom zahtjevu tužioca za odobravanje boravka u BiH i da je donesena 2009. g., uopšte mogla uticati na zahtjev tužioca za sticanje dvojnog državljanstva koji je nesporno podnesen tuženom dvije g. ranije dana 29.11.2007. g. bez neophodnog dokaza, potvrde o odobrenom boravku u BiH u trajanju od najmanje godinu dana prije podnošenja zahtjeva za sticanje državljanstva.

Konačno treba reći da ne postoji pravna mogućnost da Služba za poslove sa strancima Ministarstva bezbjednosti BiH retroaktivno tužiocu izda potvrdu da je boravio u BiH određeni vremenski period, kada se on evidentno ovom organu nije obratio sa zahtjevom za odobravanje boravka u BiH, iako je o ovoj obavezi bio upoznat, ako ne dana 22.11.2007. g. kada je prijavio boravak u BiH Policijskoj stanici S., onda sigurno jeste 2009. g. o čemu svjedoči akt odgovor Policijske stanice S. od 17.03.2009. g., koji je nesporno dostavljen tužiocu sa uputama kako treba postupiti, od kojeg vremena do danas je tužilac mogao ne samo zatražiti odobravanje boravka u BiH i dobiti uvjerenje o istom, nego i podnijeti novi zahtjev za sticanje dvojnog državljanstva, ukoliko sve vrijeme boravi u BiH- RS, kako sam tvrdi.

(Vrhovni sud Republike Srpske 11 0 U 013324 16 Uvp od 21.03.2018. g.)